

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

КРУГ СЕСТРИЧОК І БРАТЧИВІВ

Число 35 1970

« ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ »

Ч.: 35

1970

З М І С Т

	стор.
I. Що Новацькі Виховники/ці Повинні Знати.	
1. Новацьке Добре Діло.	1
2. Організація Загально-Виховних Акцій.	2
3. Стрічі Новацтва.	3
4. Зв'язок з Новацькими Виховниками.	5
5. Питання Новаків Далекого Віддалення.	6
6. Головні Риси Новацького Виховника.	7
II. Що Розказуватимемо Нашим Новакам - Новачкам.	
1. Вогонь на Скелі.	9
2. Івасеві Добрі Вчинки.	10
3. Первоцвіт.	12
4. Вчений Кіт.	13
III. Деклямуємо.	
1. Три Матері.	14
2. Суд Святого Миколая.	15
IV. Загадки.	23

SSSSSSSSSSSS

ЩО НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ/ЦІ ПОВИННІ ЗНАТИ.

НОВАЦЬКЕ ДОБРЕ ДІЛО

Новацьке добре діло - це дуже важливий виховний чинник, на який ми не звертаємо належної уваги. Деякі виховники говорять новакам про потребу чинити добре діло, і новаци послухні. Але саме явище доброго діла не є щоденною потребою новака, згідно з інтенцією пластової методи; в більшості випадків воно є винятковим явищем, що стається при особливих нагодах. Такою "системою" не можна досягнути наміченої виховної цілі. Спонуки до чинення доброго діла в новаків такі малі, що випадкове добре діло не може знайти в новака відповідного ґрунту, щоб закорінитися і тому воно не є внутрішньою потребою новака, але нагодою для з'єднання собі прихильності братчика.

З природи людська вдача егоїстична. Дитина від народження виявляє великий егоїзм. З розвитком свідомості дитини під впливом батьків і доброї атмосфери в докільлі та при належній поведінці старших, що можуть послужити дитині прикладом, егоїзм у дитини послаблюється, а згодом може змаліти до баганих меж.

Ми живемо серед матеріалістичного докільля, яке визнає засади егоїзму. Це має безпосередній вплив на дітей, бо вони часто чують про те, що треба передовсім дбати про себе. Те, що ми називаємо добрим ділом, є дуже непопулярне. Доходить до того, що коли хтось безкорисно працює для якоїсь ідеї, то його вважають за людину з неповним розумом. А той, хто вмів завжди порадити собі коштом других, обдурюючи та кривдячи їх, часто стає прикладом до наслідування. І тому не дивно, що діти, які виховувались під впливом подібних засад, коли доростають до юнацького віку, шукають таких форм вияву, які дали б їм задоволення з їх вчинків, і вони знаходять те вдоволення в робленні прикраси іншим, в завданні людям та звірятам терпіння, в нищенні чужого чи громадського добра. Це нищення громадського майна ми бачимо і в пластовому домі!

Тому то наше завдання виховувати альтруїстів є досить трудне, але через те воно ще важливіше. Бо якщо ми не зуміємо захопити і призвичаїти новака чинити добре діло, то юнака буде призвичаювати куди ще тяжче.

Нам треба знати, як підійти до новака з цією справою. Ми не можемо сказати новаківі цього в формі простого моралізування. Він цього не сприйме. Але коли про це розкажемо прикладами з життя, розповіддю в літературній обробці, то це його захопить і він, зреагувавши на розповідь відповідним чуттєвим наставленням, зможе ідентифікувати себе з героєм розповіді та зможе здобутися на відповідну постанову чинити добре діло, бо це його підносить в очах братчика і товаришів, бо це для нього честь.

Тому спочатку треба використати його свідомість, значить треба примінити до нього похвали за добре діло ради самих похвал. Але якщо новак робитиме добрі діла частіше, то це ввійде в звичку. А звичка - це частина характеру. І щойно тоді, коли новак відчув вдоволення не з похвали, а з самого доброго вчинку, тоді можна це назвати справжнім добрим ділом. Щойно з тим моментом ми можемо сказати, що ми досягнули намічену ціль. Новак буде на доброму шляхові; виховникові треба буде тільки новаківі помагати, щоб він ішов постійно тим шляхом. Це дасть йому добрі підстави бути добрим пластовим юнаком і, якщо в юнацтві буде поглиблюватися потреба доброго діла, то напевне з такого юнака будемо мати доброго виховника, який буде знаходити вдоволення зі своєї праці з молодшими. Бо не можна сподіватися, щоб хтось робив великі добрі діла, якщо він не навчився робити малих!

Добрим ділом є те, що новак робить добровільно і що не було його звичайним обов'язком. Добре діло можна робити всюди: на сходинах, вдома, на вулиці. Воно не мусить бути велике, але таке, що вимагає від новака зречення, відмову від чогось, тобто якусь посвяту, труд чи пожертвування чогось,

що має для нього вартість.

Щоб перевірити зроблене добре діло поза домівкою і сходами, потрібно мати добрий контакт із батьками. Треба, щоб батьки зрозуміли вагу доброго діла і відповідно співпрацювали з братчиком.

Не будьмо скупі на похвали, і за кожне добре діло даймо новакові належну похвалу. Це його та других новаків заохотить до роблення доброго діла.

Сірий Орел Іван Франів

Заввага Редакції. Доброму ділу присвячена новацька вмілість "Добродушок". Матеріали до неї опрацював Сірий Орел Денис Беднарський і вони вийшли друком як випуск ч.9 Бібліотеки В.О.Р. Там знайдемо багато потрібних розповідів. Також у цьому числі В.О.Р. містимо деякі розповіді, які можна використати до теми доброго діла.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНО-ВИХОВНИХ АКЦІЙ

Під поняттям "загально-виховна акція" розуміємо дію, в якій бере участь молодь якогось більшого пластового з'єднання /напр. станиця, край/ та яку переводимо в першу чергу задля її виховних вартостей. Прикладом може бути переведення коляди в станиці чи відбуття "місяця української книжки" на терені цілого краю, тощо.

Кожна акція, в яку хочемо включити ширші круги молоді, мусить бути належно підготована; інакше годі сподіватися успіху. Передусім треба начеркнути плян дії та пропонувати його до апробати відповідного пластового проводу /Станична чи Крайова Пластова Старшина/. Часами пропонується треба буде модифікувати, щоб примістити його до вимог чи існуючих у громаді обставин.

Одержавши апробату та маючи устійнений час і засяг дії, можемо почати пропагувати її, щоб запізнати з нею всіх тих, кого вона заторкне. В першу чергу мусимо запізнати з нашими плянами виховників, бо вони матимуть головний вплив на перебіг акції і від них залежатиме в великій мірі, чи вона принесе успіх. Інформувати виховників можна різними засобами, як ось: обіжниками, публікаціями в пресі, шляхом особистих зустрічей, тощо. Але мабуть найефектовнішою тут буде конференція /відправа/, на якій виховники матимуть змогу познайомитися з деталями запланованої акції, зможуть ставити запити, обмінюватись поглядами та висказувати свої завваги.

Згодом іде інформація самої молоді. Тут найважливішу роль відіграють виховники. Якщо ми запізнали їх детально з пляном дії й зуміли захопити їх запланованою акцією, то можемо сподіватися, що вони передадуть свій ентузіазм своїм вихованкам. Тому власне так важливо є підійти успішно з нашими плянами в першу чергу до тих, що мають безпосередній зв'язок із молоддю. Нашу акцію можемо теж пропагувати серед молоді через пластову пресу, афіші, відвідини їх сходин, тощо, - але це вже побічні засоби зацікавити молодь та втягнути її в наш задум. Найважливіший шлях до активізації молоді є таки через виховників.

Наостанці не треба забувати теж і про відповідну пропаганду серед громадянства. Кожна ширше zakresна акція знайде в громаді належний відгук. Ми повинні старатися, щоб цей відгук сприяв переведенню нашої акції, а не щоб шкодив їй. З тією метою ми інформуємо громадянство про

наші плани, про потребу, значення і мету задуманої акції. Це робитимемо усіма доступними шляхами: гуртки Пластприятю / доповіді на сходинах, розсилка повідомлень і ін./, загально громадська преса, радіо, телевізія, оголошення в церквах, тощо. Очевидно, сама молодь теж напевно інформуватиме своїх батьків про заплановане діло й підготовку до нього.

Коли пророблено вже всю заплановану підготовку і настав день започаткування акції, її організатори не сміють сидіти з заложеними руками. Вони слідкуватимуть за перебігом дії та відповідним впливом допоможуть молоді досягнути намічену ціль. Очевидно, поодинокі виховники стежитимуть за ситуацією в своїх клітинах. До організаторів, відподальних за акцію, належить координація поодиноких зусиль ув одну цілість.

По переведенні наміченої акції слід провести її евалюацію. Чи висліді такі, як ми бахали? Чи досягнені успіхи виправдують витрачені зусилля? Які були недоліки й чому? Який вплив мала переведена акція на молодь? На виховників? На громадянство? Вкінці, що нового ми закримітили й чого навчилися з перебігу цієї акції?

Для завершення нашої акції мусимо пам'ятати про звітування. Маю тут на думці не лиш формальний звіт до вищого пластового проводу про переведену працю, але й подання її вислідів до відома всім заінтересованим: виховникам, молоді, громаді. Виховникам буде цікаво довідатися про висліді своєї праці. Молодь захоче порівняти свої досягнення з іншими. Громадянство ж збереже заінтересування нашою роботою й ставитиметься прихильно до майбутніх виховних акцій.

Бачимо отже, що принцип організації праці - планування, виконання, звітування - є передумовою успіху наших загально-виховних акцій.

Сірий Орел Орест

Золота думка: Все, що ти робиш, роби так, немов це остання дія в твоєму житті, на підставі якої будуть судити люди, яким ти був, чого варта ти був.

СТРІЧІ НОВАЦТВА

Занедбаню в нас, на жаль, формою виховної роботи в УПН є стрічі новацтва. Стріча - це більшого роду імпрези, де новацтво з різних пластових осередків зустрічається в одному місці, щоб в типово новацькій атмосфері відбути намічену програму для досягнення певної мети.

Стрічі новацтва мають виняткове виховне значення, зокрема для дітвори з менших осередків. Вони наявно показують новакові, що таких, як він - пластових новаків і новачок, які говорять українською мовою, які мають такі самі звичаї й обряди, які зміють спільно бавитися - є багато. Це запобігає виникненню комплексів меншевартости й сприяє розитковій гордості з приналежности до пластового новацького гурту та української нації.

Можемо стрінутись із твердженням, що зустрічі новацтва не практичні, що батьки противитимуться, що є задалека дорога для новацтва, що новацькі зустрічі вимагають забагато труду й грошей і т.д. Одначе дотеперішній досвід, зокрема з новацьких окружних Свят Юрія, як теж із участі новацтва в Ювілейній Зустрічі з нагоди 50-ліття Пласту в 1962 році, вказує на що інше. При наявності западу й охоти до праці з боку новацьких ви-

ховників і виховниць усі труднощі можна подолати. Батьків можна переконати про вартість зустрічі та з'єднати їх співпрацю. В сучасних обставинах не важко організувати відповідний транспорт. Приміщення й прохарчування тех можна підготувати без особливого труду. Коли ж до проводу стрічі доберемо досвідчених виховників, то вони будуть спроможні запланувати й перевести добру програму. А користі з участі новацтва в стрічі далеко перевищують усі невгоди, що їх новацькі виховники й виховниці муситимуть перебороти, щоб успішно відбути зустріч.

Виринає питання, чи новацтво повинно брати участь у загально-пластових зустрічах, чи мати свої окремі новацькі стрічі? Назагал, юнацтво не радо бачить новаків на своїх зустрічах. Участь новацтва в загально-пластових зустрічах теж не дозволяє новацьким виховникам брати участь у програмі їхніх матірніх частин. Отже це вказувало б на доцільність окремих новацьких стріч, з новацькою атмосферою й новацькою програмою. З другого боку у святкуваннях великого масштабу, де бере участь цілий Український Пласт /як ось ювілейні зустрічі/, мусить бути теж і відповідне місце для УПН, як повноправного уладу нарівні з іншими.

Час тривання новацької стрічі: 1 - 3 днів. Назагал такі стрічі, як новацьке Свято Юрія, проходять успішно в одному дні. Стрічі для відмічення якоїсь небувалої події /ювілей УПН, тощо/ можуть тривати два, а то й три дні.

Місце стрічі повинно бути так підібране, щоб було догідне для всіх частин, що беруть участь. Може це бути пластова оселя, винаймлена площа чи навіть парк /за згодою відповідних властей/. Коли стріча одноденна, тоді не треба турбуватись місцем на нічліг. На випадок дощу можна все сховатися до середників льокомотії /авта, автобуси/, що звичайно чекатимуть на місці. Коли ж стріча триває довше, як один день, то новацтво треба примістити на нічліг у будинках, а якщо погода є тепла, то навіть і в шатрах. Шатра треба розбити перед початком стрічі, щоб під час самої стрічі виховники могли всю свою увагу присвятити переведенню програми зі своїми новачатами. Якщо плянуємо нічліг, то треба подбати, щоб новаки привезли зі собою відповідний виряд /мішки до спання, коци, туалетні прибори/. Не можна забути теж про аптечку й про організування лікарської опіки в разі нещасливих випадків.

Прохарчуванням на одноденній стрічі можуть завідувати самі виховники, бо тоді це зводиться до обіду й евентуально овочевого соку й бубликів на підвечірок. На довші стрічі рекомендуємо організувати полеву кухню під зарядом мамів із Пластприятю.

На програму новацької стрічі складаються: гри /в першу чергу рухові/, змагання в різних новацьких вмілостях /як ось: оббирання бараболі, пришивання гудзика, пускання орлів, тощо/, купіль /якщо є відповідна температура/, новацький змаг із змістом, що підходить до теми стрічі і вогник. Відповідно до можливостей і фантазії виховників можна вплести й інші елементи. Якщо гніздові пороблять відповідні заходи, то стрічу можна теж використати для переведення змагів до новацьких проб та признання новацтву відповідних ступенів.

Цілу стрічу треба, очевидно, далеко наперед детально продумати й підготувати. Провід стрічі, опрацьовувачи цілу програму, заздалегідь розділить поміж поодинокі осередки /гнізда/ завдання до виконання, так технічного, як і програмового порядку, та весь час перед стрічею, а також під час і після неї стежитиме за ходом підготовки й виконання.

Організація й переведення новацької стрічі вимагає від виховників чимало зусилля, але цього не треба лякатися. А вдоволення з успішною стрічі величезне. Ото ж: до побачення на найближчій новацькій стрічі!

ЗВ'ЯЗОК З НОВАЦЬКИМИ ВИХОВНИКАМИ

Завданням крайового референта новаків є координація праці в новацьких частинах краю. Завдання це не легке до виконання, а стає воно ще важчим, коли недомагає зв'язок з новацькими виховниками в терені. Періодичні звіти частин не завжди дають ясний образ того, що діється в терені. Деякі провідники частин є настільки необов'язкові, що не звітують своєчасно. Інші ж надсилають звіти, які не дають задовільних інформацій про працю в частині. Отож крайовий референт не має доброго образу про дійсний стан новацьких частин у своєму краю.

Директиви, які йдуть організаційними шаблями згори вниз, теж не завжди досягають своєї цілі. Часом на місцях навіть не читають обіжників та доручень крайового проводу. В інших випадках провідники частин знайомі з вимогами Крайової Пластової Старшини, однак, з різних причин, не виконують одержаних доручень.

Питання карності, Пластового Закону і прикладу, який виховники повинні давати молоді, на жаль, не входять ув'язку цієї гутірки. Хочемо застановитися тут над можливостями поліпшення зв'язку між крайовими і головним пластовими проводами з одного боку і новацькими виховниками в терені з другого.

У ситуації, де новацькі частини краю є розкинені на широкій географічній площі, підставовим засобом зв'язку крайового референта з тереном є д и с т у в а н н я. Теоретично, крайовий референт висилає письмом до даної частини з відповідним дорученням чи запитом. Незабаром дістає відповідь від проводу частини про виконання дорученого завдання. Однак на практиці ситуація є куди складніша. Провідники частин не завжди відповідають на письма або відповідають з опізненням. Тоді кінцевим є висилати пригадки, телеграми чи вдатися до безпосереднього телефонічного зв'язку.

Для порядку в листуванні кінцевим є провадити реєстр писем. Кожне прихідне й кожне вихідне письмо одержує порядкове число. Коли пізніше, як ось при складанні річного звіту, хочемо перевірити стан якоїсь справи, то багато легше є відшукати всі дотичні письма, перевіряючи реєстр, у якому вони записані. Всі прихідні письма, як і копії вихідних, зберігаємо в окремій течці. Добре є мати окрему течку для листування з кожною частиною. По закінченні каденції даного діловода течки листування передаємо до архіву.

Другим важливим, хоч і занедбаним у нас, засобом зв'язку є с т р і ч і новацьких виховників. Такі стрічі, обласного чи навіть крайового масштабу, є атрактивні для новацьких виховників і виховниць, бо, крім можливостей для дошколу, вони дають нагоду побачитись з друзями й подругами з інших осередків та приємно провести час. Два дні /напр.: субота й неділя/ вповні вистарчають на таку зустріч. Рекомендується відбути її в терені, найкраще на якійсь таборній оселі. Першого дня може бути ділова частина, тобто обговорення всіх проблем, які крайовий референт /-ка/ вважають за потрібне чи які запропонували самі виховники з терену. Увечорі всі зустрічаються при новацькому вогнику чи Орлиній Ватрі. Другого дня можна мати новацький змаг, в якому беруть участь усі виховники /-ці/. Новацький вогник і змаг, окрім своїх розвагових вартостей, показують на практиці, як переводити ці зайняття з новацтвом. Можна теж зорганізувати відвідини якихось цікавих об'єктів в околиці, як ось музеї, розвагові парки, пляжі, тощо.

В і д п р а в и новацьких виховників є вигідні тому, що їх можна відбути в будь-якому приміщенні, яке помістить учасників. Вони не залежатимуть від погоди. Переважно відправи відбуваємо для виховників однієї області, щоб обговорити якусь одну чи більше справ. Щоб відправа мала успіх, вона не може тривати довше ніж пів до одного дня.

Важливим засобом зв'язку є тех п о ї з д к и крайового референта новаків у терен. Участь у станичних Св'ятах Весни, перевірки частин чи навіть принагідні відвідини - все те дає можливість запізнатися з виховниками, розпитати про їхні проблеми й заохотити до дальших зусиль.

На кінець хочу зазначити, що зв'язок з новацькими виховниками залежить від того, скільки енергії крайовий референт вложить у цю ділянку. Хто обмежуватиме тільки до висилання обіжника раз у три місяці, не матиме доброго зв'язку з тереном. Крайовий референт, який постійно й послідовно тримає листовний і особистий контакт із виховниками в терені, має запевнену половину успіху в веденні свого діловодства.

Сірий Орел Орест

ПИТАННЯ НОВАКІВ ДАЛЕКОГО ВІДДАЛЕННЯ

Розпорошення української громади по широкому світі принесло зі собою загрозу денационалізації, яка зокрема грізна для молоді. Не диво, що свідомі українські батьки роблять рішучі заходи, щоб цьому протидіяти. Одним із засобів, що його батьки мають, щоб запобігти чужим впливам на їх дитину, є поміч з боку молодечих організацій. Отже часто зустрічаємо випадки, що батьки, які живуть далеко від організованих українських осередків, зголошують своїх дітей до Пласту. Це т.зв. пластуни-самітники, або пластуни далекого віддалення.

Спочатку важко збагнути, який підхід найкраще застосувати до новаків-самітників. Сьогодні маємо вже в тій ділянці певний досвід, що дозволяє нам витягнути висновки щодо праці з ними.

Питання організаційної приналежності новака великого віддалення можна розв'язати двома способами:

1. Новак організаційно приналежний до роя в найближчому пластовому осередку. Впорядник цього роя відповідає за переведення виховної програми з своїм самітником.

2. Новак організаційно приналежний до екстериторіального роя новаків-самітників, який існує при крайовому пластовому проводі. Окремий виховник веде працю з усіма новаками великого віддалення на терені краю. Прикладом може послужити рій новаків-самітників "Зайчик" у ЗСА.

В обох випадках успіх праці з новаками далекого віддалення залежить від двох факторів: солідності виховника і заінтересування батьків.

Якже ведемо працю з новаками на віддалі? Передусім виховник мусить бути в тісному зв'язку з батьками новака й постійно інформувати їх про плани й хід своєї виховної програми та втягнути їх до співпраці в нагляді над новацькою працею своєї дитини. Регулярно /щомісяця/ продовж шкільного року виховник висилає новакові завдання до виконання. Завдання ці побудовані на матеріалі підготовки до заяви вступу, а потім до новацьких проб і, евентуально, до вмілостей. Завдання включають такі основні елементи:

1. Розповіді. Можна подати джерело даної розповіді, впевнившись заздалегідь, що батьки придбали дитині книжку чи журнал, у якому вона поміщена. Може бути теж практичним долучити текст розповіді до листа виховника новакові.

2. Майстрування. Завдання зробити якусь річ /іграшку, предмет щоденного вжитку, тощо/, подаючи точні вказівки - з рисунками - як її зробити.

3. Спів. Вивчити подану пісню. Текст можна переслати. Мелодію новак може вивчити з платівок або може хтось дома зможе відіграти її на

музичному інструменті з пересланих нот. Поширення в останньому часі магнетофонів дає можливість переслати новакові пісню, записану на магнітній стрічці. Загально знані пісні можуть новака навчити самі батьки.

4. Жарти, загадки до розв'язання, розвагові гри, тощо.

До двох тижнів по одержанні листа від впорядника новак мусить написати йому, як він виконав усі ці завдання. У своїх листах впорядник дає теж завваги щодо виконаних новаком завдань, практичні поради, новинки з новацького світу, тощо. Великою допомогою в такій праці є теж новацький журнал "Готуйсь".

Літом новак-самітник їде на табір. Щорічна участь новаків далекого віддалення в таборах є абсолютно конечна. У таборі вони муситимуть доповнити все те, чого, силою факту, вони не могли відбути продовж року. У таборі вони матимуть нагоду скласти заяву вступу, новацькі проби, обіцянку та здобути новацькі вмілості. Є корисним, якщо на таборі вони зустрінуть свого виховника. Повернувшись додому, вони восени починають черговий рік кореспонденційної діяльності як новаки-самітники та готуються до табору наступного літа.

Гадаю, що треба б нашу програму для новаків далекого віддалення більше популяризувати шляхом оголошень в українській пресі, формальним набором членів до роя самітників, тощо. В той спосіб дамо змогу неодній дитині скористати з новацької виховної програми і, може, врятувати її від заглади в чужому морю.

Сірий Орел Орест

ГОЛОВНІ РИСИ НОВАЦЬКОГО ВИХОВНИКА /слово на відкриття підготовчого курсу/

Відкриваючи черговий підготовчий курс новацьких виховників, я хочу на самому початку поставити певні справи ясно.

Ми всі зійшлись тут для того, щоб познайомитись з основними принципами праці з новацтвом і щоб згодом, зрозумівши свої обов'язки, почати працю як братчик/сестричка в новацькому роя.

Хто ж то є той братчик/сестричка, які завдання він має, які обов'язки та права, та який він має бути?

Братчик/сестричка - це ті, що плянують, організують та переводять гри з новацьким роєм згідно з вказівками гніздового /-ої/ та згідно з наміченою програмою. На зайняттях роя братчик/сестричка - це не тільки старший брат чи сестра новачат, які показують, як гарно можна бавитись, але вони й судді в грі, бо пильнують, щоб кожна дитина гради чесно, тобто придержувались правил гри. Крім того, братчик/сестричка пильнують, щоб на новацьких зайняттях нікому не грозила небезпека, вони заступають новацтву тата-маму, до яких новаки з повним довір'ям звертаються з своїми проблемами. Тому теж завдання братчика тяжке, відповідальність велика і перед дітьми, і перед їх батьками, і перед Пластовим Рухом.

Дехто спитає, для чого братчик/сестричка мають бавитися з новацтвом та брати на себе таку велику відповідальність? Відповідь властиво є проста: бо братчик/сестричка є пластуни, які зложили присягу вірності Богові й Україні та повсякденної допомоги другим. А чи може бути краще добре діло, як піклуватись про добро менших, безсильних та допомогти їм порости в пір'я, розвинути їх крила та стати подібними до нас?

Нам пластунам працювати легко, бо пластовий закон /усі 14 точок/ для нас є частиною нас самих, ставши прикметами нашого характеру. Свого слова ми дотримуємо, не зважаючи на перепони, отже не кидаємо слів на вітер. Якщо ми за щось взялися, то виконуємо це по зможі якнайкраще.

Ми точно приходимо на сходинах, точно виконуємо своє завдання та точно звітуємо про своє працтво. Без потреби не витрачаємо ні гроша, ні часу, ні енергії. Ми признаємо й віддаємо кожному те, що йому належить; ми стараємось у всьому бути справедливими. Ми любимо допомагати в чесній справі, ми гарно та ввічливо поводимося з іншими, головне з хітками та старшими від нас. Ми почувасмо себе братами всіх пластунів, ми є прихильцями всіх чесних людей, ми любимо тварини та рослини. Зокрема ми любимо працювати для добра й розвитку свого народу. Ми стараємось бути зрівноважені і ніколи не діємо під впливом хвилимих настроїв, як ось гніву чи розпачі. Ми займаємось тим, що приносить нам самим та другим користь. Ми слухасмо старших, а зокрема пластовий провід. Ми завжди стараємось чогось нового, цікавого навчитись, ніколи не марнуємо часу. Ми дбаємо про своє здоров'я, бо знаємо, що ми принесемо своєму народові, своїй родині та собі самому більше користі, коли ми будемо здорові. Ми любимо все гарне та бридлимо усім поганим. Ми не попадаємо в розпач, але навпаки, навіть у найгіршій ситуації ми задержуємо спокій ума та стараємось знайти вихід із ситуації.

Такі ми є і ми хочемо, щоб такими були й новачки, яких ми маємо в своєму рові. Ми знаємо, що вони нас люблять, бо ми вміємо їм організувати гарні заняття. Тому, що вони нас люблять, вони наслідують наші вчинки, нашу поведінку, стараються бути такими, як ми. Отже, від нашого прикладу залежить, які будуть новачки. І тому братчиком/сестричкою не може бути той чи та, хто не додержується пластової присяги, хто у своїх ділах не є словний, не є сумлінний, не є точний і не є ошатний; хто у своїй поведінці супроти інших не є справедливий, не є ввічливий, не є братерський, не є доброзичливий та не є зрівноважений; хто не є корисний для добра України та Пласту, хто не є слухняний, хто не є здоровий, хто не дбає про красу і хто не має погідного настрою. Якщо тут між нами є хтось такий, який не хоче доложити зусиль, не хоче старатися, щоб бути добрим пластуном, той хай відійде і наш курс більше не приходить.

У сьогоднішній ситуації перший головний обов'язок пластуна набрав особливої ваги. Сьогодні бути вірним Богові й Україні не є легко. Існування Бога на кожному кроці заперечують, заповіді Божі топчуть постійно, з вірних людей насміхаються, навіть із класних кімнат т.зв. католицьких шкіл у Квебеку повикладали знам'я хреста. Але ми, пластуни, віримо в Бога, захоуємо Його заповіді, живемо згідно з приписами Церкви, до якої належимо, не зважаючи на наше довкілля. Якщо хтось із нас заломиться і перестане вірити в Бога - Творця всього видимого й невидимого, тоді він перестане бути пластуном, тоді він мусить відійти від нас і, очевидно, не може бути братчиком.

Ще такче бути нам сьогодні вірним Україні. Бо вірність Україні вимагає від нас ще більше посвяти, бо навіть самі наші товариші й товаришки дуже часто не почувать себе українцями, не говорять до нас по-українському, насміхаються з тих, що захоцують нас триматись усього, що українське, згідно з заповітом Шевченка: "і чухому навчається, свого не цурайтесь". Хто не визнає себе приналежним до українського народу, хто не є вірний Україні, той не може бути одним із нас, той не може бути пластуном. А тим більше кожний, хто хоче бути виховником, зокрема новацьким братчиком/сестричкою мусить на кожному кроці своїми вчинками, поведінкою мовою заявляти вірність Україні, мусить засівати в серцях новацьких любов до далекої і незнаної, але все таки любої й дорогої України, мусить захоцувати своїм прикладом зберігати та зливати українські звичаї й обичаї, своє українську мову.

Закінчуючи свої вступні думки, я хочу все сказане зреасумувати одним реченням: Новацьким виховником може бути тільки той пластунок/та пластунка/, хто задержує своє присягу, тобто хто виконує три головні

обов'язки, для кого пластовий закон став основою його характеру. На жаль, сьогодні трапляються такі члени нашої організації /я не називаю їх пластунами/, які часом здобувають навіть пост виховника, а які не тільки не живуть згідно з пластовою присягою та законом, а навпаки, на кожному кроці свідомо їх допляють та ще й закликають пасивно /своїм прикладом/ чи активно /своєю акцією і намовою/ інших пластунів до такого ж життя. Вони є боягузи, що обманюють в першу чергу себе самих та бояться зробити рішучий крок, а саме: вийти з організації, до якої вони духовно не належать і тільки її руйнують! Бережіться їх! Не піддавайтесь їх підшептам! Хай ваша пластова присяга, три головні обов'язки та пластовий закон завжди будуть вам перед очима, хай вони завжди вказують вам шлях. Х ай цей курс допоможе вам у цьому!

Сірий Орел Юрій Левицький

ЩО РОЗКАЗУВАТИМЕМО НАШИМ НОВАКАМ - НОВАЧКАМ

ВОГОНЬ НА СКЕЛІ /Етіопська казка/

Розповідають, що в давні часи в Аддіс-Абебі, столиці Етіопії, жив купець Хептом Хасеї. Його каравани ходили на північ і південь, на схід і захід. На землях Хептома Хасеї паслися череди корів; його табуни верблюдів та ослів були незліченні. Комори в купця були завантажені сувовами дорогих тканин, звірячими шкурами, слоновими іклами, а по під стінами стояли скрині, повні золота, срібла та самоцвітів. Палац Хептома Хасеї поступався тільки перед палацом негуса, імператора Етіопії.

Хептом Хасеї любив улаштовувати гучні бенкети, на яких поети, музиканти та співаки прославляли його багатство і славу. Але все швидко набридало купцеві, і він все шукав за новими способами розваги.

Одного вечора сидів він, нудьгуючи, в своїм палаці і прислухався до шаленого виття вітру. Ноги загорнув леопардовою шкурою і прикликав свого слугу, хлопчину Арху.

- Підкинь-но пахучого дерева в вогонь!

Арха мовчки виконав наказ, і, коли тонкий запах дерева і тепла вогню розляглися по залі, купець, ніби сам до себе, вголос промовив:

-Цікаво, чи зможе людина без одягу, їжі та вогню простояти в таку ніч на горі Сулулти? Чи не піддасться вона силам природи?

-Я певен, що може,- покvapно висловився хлопчина, і зник, бо пригадав собі, що обізався без дозволу свого пана.

- Ну-ну, що ти думаєш?- підбадьорив його купець.

- Я думаю, що мужня людина може витримати і холоднішу ніч!

- Цікаво! Якщо ти такий певний, я готовий заложитися з тобою, що не витримає!

Треба пояснити, що Арха був сиротою і жив тільки з праці при палаці. Тому й відповів:

- Я не буду закладатися з тобою, пане, бо що ж я віддам, коли програю? У мене ж нічого немає.

Та Хептома Хасеї захопила нова примха і, знайшовши новий спосіб розваги, весело відповів:

- Якщо ти під згаданими умовами витримаєш цілу ніч на вершині Сулулти, я дарую тобі пару волів, хату та кусень землі.

- Згода! Завтра ж я піднімусь на вершину,- заявив Арха.

Проте Арха почав сумніватися в свою витривалість і рішив піти до свого товариша за порадою. Його товариш Сієм прийняв його дружньо і, вислухавши, промовив:

- Напроти Сулути є висока скеля. Як тільки зайде сонце, я розпалю на ній багаття. Ти його бачитимеш з вершини. Не спускай з нього свого зору, думай про мене, свого товариша, і жаден вітер ні холод тебе не здолають!.

Арха відійшов вдячний і повернувся до Аддіс-Абеби, де на нього вже ждав купець.

- Ну, ти йдеш?

- Іду!

Під наглядом кількох озброєних слуг вирушив Арха на свій змаг. Вийшовши на гору, вони роздягнули хлопця та поховалися в кущах, загорнувшись в теплі покривала.

Арха лишився сам серед темної ночі. Шалений льодовий вітер пронизував його до кости, намагався скинути з ніг. Цілою силою і завзяттям намагався він вдержатись. І ось крізь півночі він побачив вогник Сіюма! Кров гарячою струєю огріла його скостеніле тіло з вдячності то-варишеві. Він не сам!

Але ніч довга. З ущелин піднімався туман і густим серпанком огортав усе довкола. Хлопця огорнув відчай, бо він відчув, як деревіють його пальці і ціле тіло, ось-ось впаде він на гостре каміння. Та як тільки вітер на мить розганяв туман і перед зневіреним Архою замиготів вогник Сіюма, йому здавалося, що він і на нього випромінює своє життєдайне тепло.

Так чергувались віра з невірою, туман напливав і розвіявся, аж темрява ночі почала уступати, зорі згасли і з-за вершин піднялось сонце!

Докраю виснажений Арха розбудив сторожу, яка прийняла його за при-вид, і спустився з нею в місто. Немале було й здивування купця, але він додержав слова і відпустив йому обіцяне добро.

Щераз спрямував Арха свої кроки в гори до приятеля. Та на слова подяки Сіюм йому відповів:

- За дружбу не дякують... Коли приятелі не можуть запросити один одного до багаття, то вони запалюють вогонь у своїх серцях, і той вогонь огріває людей у найхолоднішу годину і світить їм найтемнішої ночі!

Переказала Сестричка Людмила

ІВАСЕВІ ДОБРІ ВЧИНКИ

Івась і Павлик жили близько один одного й ходили до однієї школи. В їх класі, крім них, не було більше українців. Ростом вони були однакові та й виглядом були подібні. Різнилися вони тільки поведінкою.

Івась був добрим пластовим новачком. Він розумів і пам'ятав про новацький закон, старався ставати щораз ліпшим, був слухняним, чемним. Вчився він добре, а в Пласті здобував новацькі вмінності. Та найбільше різнився Івась від Павлика і багатьох інших тим, що любив робити новацьке добре діло. Робив добрі вчинки не лише в Пласті, але всюди, де мав до того нагоду. Мамі допомагав робити хатні порядки, а татові допомагав у господарстві: радо відкидав сніг зимою, літом замітав коло хати, поливав квіти, траву, часом косив, якщо тато дозволяв. Коли бачив на вулиці якусь старшу жінку, яка несла щось тяжке, помагав їй, немічних

переводив через дорогу, допомагав переходити вулицю малим дітям. Пам'ятав завжди про бідних дітей і за свої заощаджені гроші, разом із товаришами з роя, вислав їм подарунки з нагоди свят. У школі радо допомагав слабшим учням, ставав в обороні менших, якщо їх зачіпали інші.

Зате Павлик був зовсім інший. Він не любив нікому допомогти, дбав лише про себе, любив пакостити людям і звірятам. От у школі любив писати по стінах і лавках, хоч знав, що за це карають. Ідучи зо школи чи будь-куди любив гасати по людських городах і ломити виплекані квіти.

Одного разу зимою коло школи Павло і ще один хлопець зловили найменшого учня, роздягнули його, скинули чоботи і почали тягати по снігу. Хлопець ростом був малий, слабосилий і не міг оборонитись. Він плакав, але обидва хлопці не звертали на це уваги, вони тягнули свою роздягнену жертву все в глибший сніг.

Не міг на це дивитися Івась. Він звернувся до Павлика з гострим осудом, сказавши по-українському: "Мені соромно за тебе, що ти українець і поводишся неначе злочинець". Між хлопцями почалася суперечка і вже доходило до бійки, але надійшов учитель і все на тому закінчилось.

"Якщо ви такі герої" - продовжував Івась - "то чому не берете більшого за себе?"

Хлопці погрозили Івасеві, що вони на другий раз з ним поражуться. З цього моменту приязнь між Івасем і Павликом урвалася.

Минула зима, і весною ціла класа виїхала автобусом на прогулянку до лісу. Учитель сказав, щоб хлопці бавилися на краю лісу, бо далше в лісі є глибокий яр. Туди заглядати небезпечно.

Був гарний весняний день. В лісі бриніли комахи, а пташки співали пісень. Зелень і квіти наповняли пахощами повітря. Івась дуже любив природу і любувався кожною квіткою, любив слідкувати за пташками і, коли завважив одну пташку, що мала соломку в дзьобику, йому хотілось побачити, як вона будує гніздечко. Він подався за нею. Коли ж вона полетіла поза куці, він згубив її, але знову його бистрі очі помітили на дереві гніздечко і пташку, як вона вплітала своїм маленьким дзьобиком соломинку. Він приглядався їй вмиг і одночасно мріяв про новацький табір, коли то зможе жити в лісі довший час.

Деякі хлопці, а з ними і Павлик, теж шукали за гніздечками. Та як тільки вони їх побачили на дереві, то зараз обкидували їх камінцями. Нараз із-за куца вискочив сполоханий зайчик, і хлопці почали бігти за ним у глибину лісу. Павлик біг попереду. Зайчик зник за кущем, а Павлик у бігу не завважив під собою стрімкої стіни яру і полетів вниз на дно скелястої пропасті.

Хлопці, що бігли за ним, спинилися на високому березі і гляділи безнадійно вниз на лежачого Павлика, якого було ледве видно. Один хлопець почав кричати: "Рятунку!" і цей крик долетів до задуманого Івася, який далше обсервував працю пташки. Почувши крик, Івась миттю прибіг до гурта хлопців. Ніхто не знав, що робити, а Івась не думав. Він зміркував, кудю можна було б злізти вниз. Він обережно ставав на камінці, які виставали зі стіни яру та придержувався руками корінців. І так, крок за кроком, він опинився біля Павлика, який лежав непорушно, але живий і притомний. З його руки вибухала кров. Мабуть роздер руку об гостре каміння, коли падав вниз.

Тут Івасеві стали в пригоді новацькі вмілості, головно остання, яку він здобув із санітарної обслуги. Він відразу пізнав, що то є порізана головна вена, бо кров не спливала, але вибухала разом із биттям серця. Треба негайно спинити кров, бо інакше спливе її забагато і може наступити смерть. Івась, не вагаючись, зняв свою сорочку, відорвав

рукав і ним перев'язав тісно руку повище рани. Спочатку кров ще трохи спливала, а потім перестала.

За цей час хтось із хлопців побіг сказати вчителю, і той поїхав до найближчого телефону повідомити поліцію. Незабаром приїхала пожежна сторожа з довгими драбинами і линками і вона винесла Павлика та Івася нагору. Павлика відразу відвезли шпиталем, а всі інші також після того вернулись автобусом додому.

Другого дня в школі учитель викликав Івася до стола і перед цілою класою подякував йому за те, що він своїм героїчним вчинком врятував життя Павликові. Він переказав думку лікаря зі шпиталю, що коли б не поміч Івася, Павлик не жив би. Павлик мав зломану ногу і невелику рану на руці, але він скоро буде здоровий.

Івась знав, що він ще дістане похвалу від братчика на сходинах, але для нього похвали вже не були важні. Найважлише було те, що Павлик буде жити!

Кілька днів після того Івась поїхав до лікарні відвідати Павлика. Павлик дуже зрадив, побачивши Івася і спочатку з вдячності не міг промовити слова, а тільки глядів на нього, а згодом спитав:

"Розкажи, як ти міг все це зробити? Звідки ти знав, що робити в таких випадках?"

Івась по короткій надумі відповів:

"Я пригадую собі тепер, що на новацьких сходинах братчик говорив про новацьке добро діло і сказав, що коли хтось не навчиться робити малих добрих діл, той не зможе зробити великих. І це перший раз, що я зробив велике добре діло".

Тоді Павлик заявив, що він хотів би бути таким, як Івась. Як він виздоровіє, то стане новакон.

Івась взяв олівець і на білому гіпсі, в якому була Павликова нога, написав:

"Зробив добре новацьке діло. Івась".

Сірий Орел Іван Франів

ПЕРВОЦВІТ /казка/

Багато з того часу літ проминуло, багато в ріках води проплило, як з густих волохатих хмар уперше спустився на землю сніг. На маленьких невидимих зірочках-парашутиках. І був ще тоді сніг безбарвний, прозорий.

Осінньою нічною пори спустився сніг близенько до землі і ліг на деревах спочити. А вранці, як заголубило високе небо і із-за лісу почало здійматись золотаве сонце, прокинувся сніг після нічного сну, і дух йому захопило - так гарно цвіли всякі квіти: дикі рожі, червоні маки, тендітні фіалки і срібні первоцвіти-проліски. Бо в ті часи всі квіти цвіли разом: весняні, і літні, і осінні. Задивився сніг на них - і захотілось йому мати колір, гарний-прегарний.

-Хочу, щоб мій купан був як твоє вбрання,- прогуб сніг до рум'яної рожі.-Чи не розділиш своєї барви зо мною?

Та рожа була горда й не схотіла поділитися зі снігом вродою.

-Іди до айстри пишнobarвної. В неї он аж скільки кольорів, а в мене ж мало!

-Красна квітко! Чи не станеш приятелькою мені? Чи не розділиш

зі мною свій колір? - запитав у айстри сніг. - В тебе ж так багато кольорів!

- Ні, - відповіла та. - У мене дуже багато кольорів, то ж коли розділю всі з тобою, то будеш строкатий, ніби півень на тину. Усяк з тебе сміятиметься. Вклонися запашній фіялці, хай вона тебе своїм кольором наділить.

Вклонився сніг фіялці, як сказала айстра, і пролепетів:

- Фіялочко запашна, квіточко тендітна! Розділи свій колір зі мною. Хочу й я бути гарним, як ти.

Засоромилась тендітна фіялка й пелюстками-віями замахала.

- Хіба тобі придасться такий непоказний колір, як у мене? Хто ж тебе любити стане? Пошукай барви в кого іншого.

І знов сніг полетів далі кольору собі шукати. Ішов, біг узліссям з вітровієм у парі й зустрів дорогою довгокоосу траву.

- Травичко шовкова з діброви зеленої! Подаруй мені свій колір оксамитовий. Горе мені без своєї барви, всяк мене цурається...

Але трава зашелестіла дрібним листом і тихо мовила:

- Не до лиця тобі моя одежина. І я зелена, і листя на деревах зелене, ніхто тебе не впізнає. Іди собі десь далі...

Довго блукав сніг - по ярах та яругах, долинах та видолинках, аж поки не зустрівся в надніпровім лісі з первоцвітом-проліском.

- Милий мій дзвіночку, срібна моя квіточко! Розділи свій колір між нами двома. Дихо мені без кольору жити. Так зо мною буде, як з отим вітровієм, якого ніхто й не бачить, - слізко мовив.

Зглянувся біленький первоцвіт над снігом і розділив із ним свою одежинку - свій колір.

І з того часу не любить він ані рум'яної рожі, ні кольористої айстри, ані тендітної фіялки, ні трави шовкової, косатої.

Тільки з проліском-первоцвітом приятелює. І знає срібна квітка, що сніг її не скривдить - за добро добром відплата. Тому-то й квітне пролісок, ще як сніги не потанули. А червона рожа, пишнobarвна айстра, тендітна фіялка й шовкова трава бояться снігу і лише тоді в танок збираються, коли він підніметься на маленьких парашутиках невидимих пеленою туману високо-високо в густі сірі й волохаті хмарини...

За В. Мельником
переказала Сестричка Людмила

ВЧЕНИЙ КІТ /італійська казка/

Розказують, що в Палермо жив колись принц, який знав усякі чудеса. Коня він вивчив їсти м'ясо, собака жував сіно, а осел танцював гарантелу, ще й вибивав на бубоні копитом. Та найбільше пишався принц своїм котом. Десять літ вишколював його, щоб кіт забувся, що він кіт, і коли йому це врешті вдалось, сказав своїм друзям:

- Приходьте до мене завтра на вечерю, побачите чудо!

Друзі погодились. А один з-поміж них був чоловіком розумним, здогадливим. Він подумав так:

- Коли мова про kota, то не эле на всяк випадок захопити з собою мишку.

Він так і зробив. Другого дня всі зібралися в палаці. Там приготували пишно застелений стіл. А посеред столу непорушно, немов статуя, стояв на задніх лапах вчений кіт і держав запалену свічку. Коли гості

посідали до столу, слуги почали носити на позолочених тарілках їжу. Приманчивий запах смачних страв розійшовся по кімнаті, гостям аж слинка потекла, а кіт? Кіт і вусами не моргнув; він не зворухнувшись, держав свічку, а вона палала в нього в лапах.

Принц оглянув усіх урочистим поглядом.

- Хіба я вам не казав? - вигукнув він.

Гості були захоплені. Тільки один поміж ними мовчав. Він поклав коло себе широкополого капелюха, завітчаного перами, і непомітно пустив під нього мишу. Мишка, відчувши волю, зараз показала з-під капелюха свою гостренюку мордочку. Як тільки кіт побачив мишку, то вмить забув усе, чого його з такою запопадливістю вчив принц. Свічка полетіла вбік, задзвеніли побиті келихи, а кіт ухопив мишку і побіг, задерши хвоста. Всі гості засміялися. А принц почервонів з досади та сорому.

Переказала Сестричка Людмила

ТРИ МАТЕРІ

Три люблячі серця, як ясні три зорі
Світять нам і гріють в щасті і у горі:
Три кохані друзі, три кохані мами
Руки простягають над діточками.

Перша з них - рідна наша ненька.
Ми її кохаєм з усього серденька,
Будемо старатись, будем працювати,
Щоб із нас потіху мала любя мати.

Друга наша мати - любя Батьківщина,
Рідна, хоч далека, славна Україна.
Їй присягу вірну всі складають діти,
Вчитися для неї і для неї жити.

Третя наша мати - Пресвята Марія,
Матінка Ісуса, всіх людей надія.
Під святим покровом Пресвятої Діви
Будем, діти, жити вільні й щасливі.

Мамі-Україні поможи, маме Боже,
Перебути мужньо лихо все негоже,
Рідній нашій мамі щастя дай і втіху,
Разом з діточками вздріти рідну стріху.

А Марію-Діву звесели, Владико,
Через нас пішли їй радість ти велику,
І життям всім нашим, вчинками, словами,
Дай здобути ласку Пресвятої Мати.

Володимир Переяславець

СУД СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Особи:

Святий Миколай.

Ангели /3/.

Чорт.

Дід Вакула, водоноша, старий, згорблений.

Маруся, дівчинка, убрана по-міщанськи, убого, але чисто.

Орися

Павлусь } діти робітника.

Максим, їх батько.

Михась, паничик, чепурний, гордий.

Олюня, старша дівчина /коло 12 літ/, з інтелігентної верстви.

Сцена представляє кімнату, святочно прибрану й освітлену. В глибині підвищення, на яким стоїть золочений трон. По боках коло підвищення два стільці. Коли піднесеться куртина, за сценою чути дзвінок. Входить св. Миколай і ангел з великою книгою під пахом.

Св. Миколай:

Ось нині власне рік минув,
як на землі я тутки був,
Як дітям дари я давав,
До праці всіх я закрівав,
Наказував їм чесно жити,
Від зла тікати, людей любити.
Ну, хто послухав моїх слів?
Ось нині власне день наспів
Розвідатись, чи піросло
Добро в їх душах, а чи зло?
Скажи-но, ангеле, торік
Що я найліпшому прирік?

Ангел /став коло стільця направо і розвертає книгу/:

В моїм протоколі запис є такий:

"Каже Україні Миколай святий:

"Хто в цім році зробить щонайліпше діло,
Най в мій празник стане перед мене сміло -
Чи панич, чи хлопський син, чи ремісник,
Той дістане славний, славний медяник".

Св. Миколай:

Ну, медяник ми принесли:
Прешишно в нас його спекли.
Свята Софія розчинила,
Свята Надія замісила,
Свята Гафія в піч саджала,
Свята Палагна украшала,
Свята Варвара Велика
Його мигдалем обтикала.
Свята Марія Єгипетська
Його виймала із припічка,
Сама ж Пречиста Божа Мати
Благословила його взяти
На втіху добрим діточкам.
Кажи внести його тут нам!

Ангел /дзвонить три рази/:

Ви, небесні слуги, закликаю вас!
Медяник препишний принесіть до нас!

Входять два ангели, несучи стільчик, накритий вишиваним рушником, ставлять його перед св.Миколоасм. Кланяються і відходять. По хвилі входять знов, несучи на рушнику величезний медяник, що зображає св.Миколая, ставлять його на стільчику, кланяються св.Миколаєві і стають набоці.

Св.Миколай:

Ось медяник. А де ж ті діти,
Кому його нам присудити?

Ангел:

Вони є зібрані і ждуть.

Св.Миколай:

Ну, добре, зачинаймо суд!
/Входить на підвищення і сідає на троні/.
Їх по одному кличте тут,
Най кожде скаже, що зробило
За рік якесь найліпше діло,
А ми се все розберемо
І медяник найліпшому дамо.

Чорт /вбігає з лівого боку/:

Гей, гей! що я чую, отче Миколаю!
Ви на суд засіли - я о тім не знаю!
Суд - то важна справа, легко попектися.
Як же ж то без мене може обійтися?
Таже діточок тих добре я пильную,
Що котре зле зробить - все собі нотую.
А й такі бувають, що брехати люблять...
Ну, мені не збрешуть і слова погублять.

Ангел:

Ну, ну, ти, антипку! Цур тобі та дзусь!
За дітей своїх я й крихти не боюсь.

Св.Миколай:

Ну що ж, як суд, най буде повний суд!
Ти, ангеле, за адвоката будь,
А чорт, що всьому злому голова є,
Най їх оскаржує, як знає.

Чорт /чухасться в потилицю/:

Правду вам сказати, отче Миколаю,
Адвокатське діло більше я кохаю,
Бо у мене слово так липке й моторне:
Біле зробить чорним, а знов білим чорне.
Ну, та вже вам нині вчиню вашу волю
І свою чортівську відіграю роль.

/Сідає на стільчику наліво/.

Св.Миколай:

Хто перший з черги, тут явися!

Маруся /входить/.

Св.Миколай:
Хто ти?

Маруся:
Я дівчина Маруся.

Св.Миколай:
Чим є твій татко?

Маруся:
Я не маю татка.

Св.Миколай:
А де живеш?

Маруся:
Ось тут десята хатка.
Мамуня шить, я ходжу до школи.

Св.Миколай:
А добре вчишся?

Маруся:
Не зовсім. Ніколи
часу не маю вільного, бо є
Ще братчик менший: як прийду додому,
Не дасть на руки взятися нікому,
Як лиш мені - спокон не дає.

Св.Миколай:
Скажи ж мені, Марусю мила,
Що ти в тім році доброго зробила?

Маруся /гляди́ть на нього здивовано/:
Я... я... нічого.

Чортик:
Ну, а чого ж прийшла сюди, небого?
Чого нам дармо забираєш час?
Марш геть! Сей медяник небесний не для вас!

Ангел:
Не кричи, антипку! Добра се дитина.
Добрих діл у неї повна кожна днина.
Рано в школі вчиться, а прийде додому,
Мусить бути за няньку братчику малому.
Хоч сама мала ще - мамі помагає.
Бігає, трудиться, в хаті прибирає.
Хоч не раз голодна, не доспить, іззябне,
Хоч маленьке тіло стружене послабне,
То вона все тиха і охоту має.

Чорт:
Чи в тім є заслуга, то й сама не знає.

Св.Миколай:

Досить! Марусю, сядь ось тут.
Хто другий там іде на суд?

**Михась /панчик, входить гордо, кланяється чемно і стає перед св.Мико-
ласи/:**

Я Михась зовуся,
В школі пильно вчуся.
Мене любить тато -
Я у них один;
Тох в день імени
Я дістав багато
Всяких подарунків,
Забавок, пакунків,
Від вуйка Семена
Срібного гульдена.
Та в нас в сутерені
Бідарі злиденні:
Швець живе й шевчиха,
В них маленькі діти;
Бруд там, холод диха,
Ані що одіти,
Хліб сухий з водою -
Се їдять звичайно.
Вздрівши се случайно,
Я над їх бідю
Зжалувавсь і дав
Їм свої всі гроші.
"На, старий, і справ
Чобітки хороші
Тій малій дитині!"
Я шевцю сказав.
От таке-то діло
Я зробив і сміло
Тут являюсь нині.

Чорт:

Гарно, синку, гарно
Ти зробив і слушно!
А в шевцеву хату -
Часто йдеш ти там?

Михась:

Ні, не каже тато,
Та й не рад я й сам,
Бо там курно, парно,
Брудно, зимно й душно.

Св.Миколай:

Досить! Михасю, сядь ось тут!
Хто третій там іде на суд?

Дід Вакула /з коромислом входить/:

Я старенький дід Вакула,
Що біда мене зігнула.
Не за себе я приходжу,
Хоч там нині студінь, фуга,

А за хлопчика одного...

Св.Миколай:
Де ж той хлопчик?

Дід Вакула:
Втік, драбуга!

Св.Миколай:
Для чого?

Дід Вакула:
Вперся: "Не піду та й годі.
І нічого я такого
Не зробив, щоб там ставати".

Ангел:
Він не рветься к нагороді.

Чорт:
Знає, що ні за що й брати.

Св.Миколай:
Що ж він доброго зробив?

Дід Вакула:
Се я хочу розповісти.
Вчора рано вітер вив,
а мороз, мов хоче з'їсти,
Ожеледа під ногами...
До криниці з коновками,
Як звичайно, я плетуся -
Прошу панства, се мій хліб,
Водоношем зовуся,
З коновками ляжу в гріб.
Та нараз серед дороги
Як поховэнусь - грим на лід!
З коновок вода розлялась...
Я силкуюсь стать на ноги -
Де там, мов на склі лежу,
А довкола сміх і галас:
"Дід санкусь! Впився дід!"
Мучивсь, мучивсь я - гладку,
Ах і Гриць тут коло мене -
Се таке хлоп'я злиденне,
Сиротисько, без кута.
Де живе - ніхто не знає,
Чим живе - ніхто не дбає,
А пуста біда, пуста!
"Грицю, - прошу, - порятуй!"
А він: "Діду, потанцюй!"
"Грицю, серце, поможи!"
"Діду, трошка ще лежи!"
"Грицю, змерзну! Ти не смійся!"
"Діду, хужай та й загрійся!"
Я заплакав - що й казати,
Бо почав вже замерзати.

Ах тут чув: Гриць при мені.
"Що ти, діду? Ну, дивіться!
Хочеш тут до ночі гріться?
Ну, вставай, опрись на мені!"
І маленькими ручками
Він підняв мене на ноги,
Підпровадив шмат дороги
Аж до хати. "Ну, старий,
Роздягнись та кості грій,
Я тимчасом з коновками
Попрацюю". Та й побіг,
Десять раз води придвигав
В ті доми, де я не міг.
Аж тоді назад приплигав,
Двадцять сотиків склада:
"На, старий, - отсе за воду!"
І заким я вспів озватись,
Він драпнув - хтозна-куда.

Чорт:

Дармо, діду, ти трудився!
Гриць, урвитель, пустошак,
Не дістане нагороди.

Ангел:

А я думаю не так.
Правда, лихом він кормився,
Ріс в погорді, сам один,
Та в душі його займався
Ясний огник співчуття,
І тепер вже він не згасне,
Розростесь в огнище ясне,
Стане добрим, чесним він.

Чорт:

Я би мусів бути не я,
Сли б його не звів до зла.

Св. Миколай:

Годі! Се потому будем розбирати.
Чи ще хто на суд наш забагає стати?

Орися і Павлусь /входять/

Орися:

Наш татко вислав нас ось тут
На суд святого Миколая.

Чорт:

Що ж принесли ви на той суд?

Павлусь:

Ми не для себе, ми є свідки.
Олюнька наша золотая
Зробила нам добро велике,
То ми за нею йдемо свідчити.

Андрей:

А де ж вона?

Орися:

Ані крихітки
Не хотіла йти свди, та татко
Її веде.

СВ.Миколай:

Кажіте ж гладко,
Що там таке вона зробила?

Орися:

Ще як наша бідна мама проживала,
Золота Олюня часто в нас бувала,
Бавилася з нами, хлібця нам давала.
А як мама вмерла, занедужав тато,
Ми добра від неї дізнали багато.
Без її опіки ми б погинули певно.
Її тато доктор - то просила ревно,
Щоб лічив татуня, сам платив аптику,
Від нас, дітей, нужду відвертав велику.
І в своєї мамі Олюнька кохана
Молока і хліба дістає щорана,
З обіду, з вечері решту діставала
І все нам носила, все нас доглядала.
Та подужав татко, геть пішов із хати,
Став ходити по місті, роботи шукати.
Та нема роботи, татко слабовитий,
До тяжкої праці не хотять приймати.
Так три дні ходив він, тяжко закурився,
Жити з ласки Олюні - на те не годився.
Та й вона щось рідше почала вчапати,
Мов зовсім хотіла нас вже попрощати.
От учора вийшло - ми весь день не їли.
Татко бігав зичить - зичить не схотіли.
Вечором приходить мов із хреста знятий:
"Бідні мої діти, йдіть голодні спати!"
Ми лягли, у хаті зимно, нічим вкритись.
Татко став о стіни головою битись.
Втім розкрились двері, і тихенько-тихо
Всунулась Олюня. "Ну, скінчилось лихо!
Діти, ось вечеря, а для вас, Максиме,
Татко має службу. А дітьми стільки
Ви вже не турбуйтеся - я їх забираю
І сама над ними опіку приймаю".

Максим /робітник, веде за руку Олюню/:
Ось є наш рятуюнок - ся дівчина мила,
Без неї б нас нині вже могила відкрила!

Олюня:

Ти мовчи, Максиме! Згадай татка мого.
Чи ж без нього вам я допомогла би багато?
Адже й кришки хліба я не заробляла
Того, що вам в ваших горю подавала.

Ангел:

Але душу маєш ти, любови повну.

Олюня:

Що ж, мені се чинить радість невимовну,
Як лиш можу другим добре щось зробити,
Особливо ж бідних, скорбних звеселити.

Чорт:

Тут її заслуги я зовсім не бачу:
Вже така вродилась, таку має вдачу.

Св.Миколай:

Досить! І ось вам присуд мій:
Марусю, медяник не твій.
Ти добре діло робиш - так,
Та се лиш є покори знак.
Михасю, для медяника
Твоя заслуга не така:
Случайно ти добро зробив,
Дав гроші так, як би згубив.
А Гриць - що маю з ним почать?
Зробив він добре - що й казати,
Зробив добро зі співчуття -
Сього замало ще, дитя.
Олюню, там в куті не стій,
Зближися - медяник є твій.
Лиш той хвали мосі варт,
Хто не случайно, не на жарт,
Не з привички, не для відплати,
Не з жалю, а як дітям мати,
З любови, що пройма нутро,
Так робить другому добро.

Олюня:

Отче Миколаю! Вниз мене гне туга:
Більше твоя ласка, ніж моя заслуга.
Против твого суду я не смію стати,
Та собі не хочу медяник цей взяти.
Адже всі ті діти, що тут є в тій хвили,
Не одно в сім році добро учинили.
Най же всі сьогодні спільну втіху мають
І тебе як свого батька споминають.
Тож я прошу, отче, суд такий покласти:
Медяник най буде всім по рівній часті.

Св.Миколай:

Так, дитино любя! Добра твоя справа,
Всіх любити рівно - то найкраща слава.
Край же медяник сей, роздавай рівненько.
Ви, українські діти, слухайте пильненько!
Чи добро, чи лихо, чи яка година,
Будьте все з собою, як одна родина.
Любіться всі разом, бо кругом злі люди.
Коли серед своїх любови не буде,
То чужі вас певно не будуть любити,
З ваших сварок скористають, щоб вас всіх згубити.

Св.Миколай сходить з свого престола, ангели зносять медяник і прочі дарунки на задю, всі сходяться туди, Олжня розділює медяник, загальна розмова, дитячі забави, співи і т.д.

Іван Франко

ЗАГАДКИ

Білі гуси летіли,
Відпочити схотіли.
Сіли гуси на став -
Білим - білим він став.
Сіли гуси на луг -
Забіліло навкруг.
Залетіли на подвір'я,
Натрусили всюди пір'я.
Вийшов Петрик на поріг,
Взяв те пір'я, а то .....

/сніг/

К. Оверченко

Летіла птиця по синьому небі,
Розпустила крила і сонце закрила.

/хмара/

Іде лісом - не шелестить,
Іде водою - не пліскотить.

/промінь сонця чи місяця/

Рукавом махнув - дерева нагнув.

/вітер/

Впаде з неба - не розіб'ється,
Впаде в воду - розпливеться.

/сніг/

Синє море хитається,
Білий заєць купається.

/сонце в небі/

" В О Г О Н Ь   О Р Л И Н О І   Р А Д И "

Видає: ОРЛИНИЙ КРУГ і КАДРА НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИЦЬ під проводом пл.сен.
Юрія Левицького.

Адреса Редакції:

пл.сен. Юрій Левицький
5686 rue Waverly
Montreal 151, Que. CANADA

Адреса Адміністрації:

пл.сен. Оксана Кузичин
50-16, 63rd Street
Woodside, N.Y. 11377, U.S.A.